Şiirde Ahenk Unsurları

1. I.
İnsan bu, su misali, kıvrım kıvrım akar ya;
Bir yanda akan benim, öbür yanda Sakarya.
Su iner yokuşlardan, hep basamak basamak;
Benimse alın yazım, yokuşlarda susamak.

II.
Cihan ne vakit mâmur idi? Bahçelerde ne vakit güller açtı? Ne vakit yuvalarda bülbüller öttü? Yollardan ne vakit yârlar geldi? Umduk, bekledik, düşündük. Hangi şey umduğumuza uygun düştü?

III.
Tarancı'nın, şairin "haberci" kimliği üzerinde durması önemlidir. Aslında şairi bir sismografa benzetmesiyle de bu mesajı vermektedir. Olanı kendi dilince yeniden kuran adamdır şair.

Numaralanmış metinlerden hangileri şiir olarak nitelendirilebilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) II ve III.

2. Şiirde her şeyden evvel önemli olan kelimenin manası değil, cümledeki telaffuz kıymetidir. Şairin hedefi her kelimenin cümledeki yerini, diğer kelimelerle kurduğu temas ve meydana gelen esrarengiz uyumla beliren tatlı, gizli, havai ve haşin sese göre tayin etmek olmalıdır. Bu müzikal dalgalanmalar hem eserin anlam sınırını genişletir hem de şiirin sesinin dinleyiciye / okuyucuya daha iyi dokunmasını sağlar.

Bu parçada şiirin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

A) Ahenk B) Konu C) Üslup D) Gerçeklik E) Gelenek

3. Gün doğarken yıldızlar
Söner de belli olmaz
Hayal içinde dünya
Döner de belli olmaz
Döner de belli olmaz

Bu dizede aşağıdaki ahenk unsurlarından hangisi <u>yoktur</u>?

A) Ölçü B) Durak C) Kafiye D) Redif E) Nakarat

MEB 2018 - 2019 • Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü

4. - hece ölçüsü
- kelime tekrarı
- tunç uyak
- dörtlük

Şiire ait bu unsurların tamamının yer aldığı dizeler aşağıdakilerden hangisidir?

A) Nem var ne diyem dilde gam u dîdede nem var
Budur görünen gözde göŋülde dahı nem var

B) Rüya gibi bir akşamı seyretmeğe geldin
Çok benzediğin memleketin her tepesinde
Baktım: Konuşurken daha bir kere güzeldin
İstanbul'u duydum daha bir kere sesinde

C) El sürme yareme sır sır sızılar
Baştan başa var endamım yareli
Lokmanlar el çekmiş rakip sızılar
Değmeyince iy'olur mu yâr eli

D) Bir gün dedim ki "İstemem artık ne yer ne yâr!"
Çıktım sürekli gurbete, gezdim diyar diyâr;
Gittim son diyâra ki serhaddidir yerin,
Hâlâ dilimdedir tuzu engin denizlerin!

E) Bak şu garip bülbülün
Ne suyu var ne yemi
Civanım görüşmemiz
Seneden seneye mi

5. Aşağıdaki dizelerin hangisinde ölçü, kafiye ve redif <u>yoktur</u>?

A) Doruklara tırmanıyor patika
Doyumsuz bir sarmaşık gibi
İte kaka yürüyorum kalabalıkta
Sesim tanınmaz bir çocuk sesi

B) Veysel sapma sağa sola
Sen Allah'tan birlik dile
İkilikten gelir bela
Dava insanlık davası

C) Denizlerden
Esen bu ince hava saçlarınla eğlensin.
Bilsen
Melâl-i hasret ü gurbetle ufk-i şâma bakan
Bu gözlerinle, bu hüznünle sen ne dilbersin!

D) Bir gemi bembeyaz teniyle açıklarda,
Güverteleri uçtan uca orman;
Aldım çiçeğimi şurama bastım,
Bastım ki yalnızlığımmış

E) Çok yorgunum, beni bekleme kaptan.
Seyir defterini başkası yazsın.
Çınarlı, kubbeli, mavi bir liman.
Beni o limana çıkaramazsın

6. Aşağıdaki dizelerden hangisi tam kafiyeli, çapraz uyaklı ve serbest tarzda yazılmıştır?

A) Göğsümüz kuvvetli, gönlümüz temiz
Tükenmez yolları tüketiriz biz
Ne saray ne hamam ne han isteriz
Nerde gün batarsa orda yatarız

B) Hava bugün de bulutlu
Rüzgâr daha serin esecek.
Bütün insanlar umutlu,
Şairler mahzun gezecek.

C) Sen varken kötü diye bir şey bilmiyorduk
Mutsuzluklar, bu karalar yaşamda yoktu
Sensiz karanlığın çizgisine koymuşlar umudu
Sensiz esenliğimizin üstünü çizmişler

D) Çanakkale derler yokken hesapta
Mahşerin dünyada kurulduğu yer
Çanakkale derler topraktan kapta
Şehitlik şerbeti verildiği yer

E) Aysel git başımdan ben sana göre değilim
Ölümüm birden olacak seziyorum.
Hem kötüyüm karanlığım biraz çirkinim
Aysel git başımdan istemiyorum.

7. Sen bir şarkıyı yorumlarken
Ayaklarım yerden kesilir benim
Yedi kat göklerde dolaşırken
Başım bir yıldıza çarpar
Akkor kesilir bedenim

Bu dizelerdeki uyağın benzeri aşağıdakilerin hangisinde vardır?

A) Şimdi bomboş sebilden selviler bir şey sorar
Hatırlatır uzayan dem çekişleri rüzgâr
Mermer basamaklarda uçuşur beyaz tüyler

B) Benim gönlüm bir kelebek
Dolaşıyor çiçek çiçek.
Tükenecek ömrü böyle
Çırpınarak, titreyerek

C) Titrek bir damladır aksi sevincin
Yüzünün sararmış yapraklarında
Ne zaman kederden taşarsa için
Şarkılar taşırsın dudaklarında.

D) İkiz hayaletler gibi yürüdük
Puslu aydınlıkta o bahar günü
Gece, bir tepeden seyrettik, büyük
Yıldızların suya döküldüğünü.

E) Geceleyin benden ayrılır ruhum,
Dönünceye kadar açık kalır cam.
Uyanık, başımın ucunda bir mum,
Beklerim, beklerim böyle her akşam.

8. Hey göklere duman durmuş dağlar hey
Değirmenin üstü her gün yel olmaz
Dinle ağa, dinle paşa, dinle bey
Sen söylersin o susar mı bell'olmaz

Bu dizelerin ahenk özellikleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Redif kullanılmıştır.
B) Bir ses, ölçü gereği düşürülmüştür.
C) Ulama yapmaya uygun söz dizileri vardır.
D) Kafiye düzeni abab şeklindedir.
E) Nakarata yer verilmiştir.

